

Bintjes gaan de wasstraat in bij firma Joossen. Ook een beetje rot geeft al een behoorlijke smeerboel.

Partijen die over een aardappelrooier worden geladen om de axiaalrollen de drek eruit te laten draaien. Vrachtwagens die na elke vracht schoongespoten moeten worden. Het is dagelijkse praktijk in aardappeljaar 2006. Een lang bewaar seizoen kan het al niet meer worden.

Door: Egbert Jonkheer
Fotografie: Anton Dingemans

Stoken, blazen en dan maar hopen dat het goed gaat. Bij het inschuren was al duidelijk dat het bewaren van aardappelen dit jaar niet vanzelf zou gaan, als gevolg van de doorwasperikelen. Waar veel telers voor vreesden gebeurt op grote schaal: partijen die maar niet droog willen worden vanwege rot en luchtkanalen waar het water in staat. Omdat de problemen in heel West Europa voorkomen, en de grondstofvoorziening van de fabrieken in gevaar komt, redt de aardappelsector wat er te redden valt. Alles wordt uit de kast gehaald om nog wat van een partij te maken. Sommige partijen worden zelfs geladen over een aardappelrooier om de axiaalrollen de ergste drek

eruit te laten draaien. Daarna gaan ze bij een spoelbedrijf door een wasstraat en een zoutbad om de drijvers eruit te halen. Pas dan zijn ze geschikt voor ontvangst in de fabriek, waar ze nog een keer door een zoutbad gaan. „We worstelen van dag tot dag”, omschrijft Leen van Tilburg de situatie. Hij is hoofd inkoop bij Korteweg BV in Swifterbant, dat de Avikofabrieken van grondstof voorziet. „We halen heel wat contracten naar voren, omdat partijen gewoon niet houdbaar zijn. Doorwas is niet altijd de oorzaak. Ook bacterieziek en phytophthora zorgen voor rot.”

Zuidwesten het ergst

Vooraf Agria's en Bintjes worden met voorrang geruimd. Victoria en Asterix houden zich volgens Van Tilburg het best, al bestaan er geen rassen die vrij zijn van problemen. Naar teeltgebied gezien, ligt het zwaartepunt van de bewaarproblemen in het Zuidwesten van Nederland. Gert Jan Joossen uit Krabbendijke (Z) kan er over meepraten. Het familiebedrijf waar hij deel van uitmaakt, bewaart en verlaadt aardappelen voor handelshuis Meijer. Dit voorjaar hebben ze een spoellijn in gebruik genomen en die draait dit najaar bijna onafgebroken. „We zien van alles voorbij komen. Soms blijft nog niet de helft van een partij over. Maar ook bij tien procent rot heb je al een behoorlijke smeerboel. Overigens draaien we ook partijen uit België, Noord-Frankrijk en Engeland. In heel Noordwest-Europa is het mis.”

Copyright foto

Een grote plas water in deze bewaarplaats verraadt rot in deze partij Desirées

'Wij moeten de helft nog rooien'

Arne Geluk koos wel een heel ongelukkig jaar uit om kennis te maken met het ras Agria. De akkerbouwer in St. Annaland teelde het ras dit jaar voor het eerst, op 35 hectare. Het groeiseizoen leek niet eens zo slecht, omdat in dit deel van Zeeland half juli al weer flink wat regen viel. Geluk: „Het loof is hier niet weggebrand. We hadden een geweldige opbrengst, zo'n 70 ton bruto per hectare. Maar eind september zijn we al gestopt met rooien omdat er teveel rot inzat. Je kunt dan wel stoer gaan lopen doen met kachels maar droog draaien doe je ze niet. Ik ben blij dat ik ze heb laten zitten. Als ik zie wat ze her en der verladen; het is te triest voor woorden.” Twaalf hectare heeft hij wél heeft ingeschuurd. In de derde week van november is de partij door zijn afnemer opgehaald. Geluk: „Er zat tien procent tarra in, waarvan zes procent drijvers. Dat viel me hard mee, al wist ik dat het een goede partij was. Ze kwamen van lichte grond en ik had ze vroeger gepoot dan de rest. Ik heb er niet eens

een kachel bij gehad. Toch had ik ze niet lang kunnen bewaren, want de knollen werden al voos. Doordat we ze zo groen mogelijk hebben gerooid, is de schil beschadigd en hebben ze vocht verloren.”

Geluk hoopt de aardappelen die nog in de grond zitten nog te rooien. De doorsteken zijn gemaakt en de kopakkers zijn losgetrokken. De akkerbouwer graaft op een paar plekken een rug open. Het is een mix van mooie blanke knollen en rotte exemplaren. Vooral de popperige exemplaren zijn nog niet uitgezikt. „Toen we ze voor het laatst bemosterden kwamen we op 20 procent drijvers, waarvan de helft waterbommen. Ik heb het idee dat het percentage glas pas sinds november afneemt, toen het natter is geworden. Mochten we nog weer aan het rooien komen, dan gaan we met meerdere rooiers tegelijk aan de slag en gaan de aardappelen direct de fabriek in. Dan reken ik nog op zo'n 50 ton per hectare. En lukt het niet dan heb ik in ieder geval kosten en moeite gespaard.”

Copyright foto

Binnen Nederland springt de Flevopolder er relatief gunstig uit, meldt Huub Maerman van bewaarspecialist Tolsma Techniek. Ook hij noemt het Zuidwesten als grootste brandhaard, al is de situatie in de Haarlemmermeer volgens hem net zo erg.

Niet lang houdbaar

Hoe staat het ervoor met de aardappelen die zich wel goed houden? Volgens Maerman wordt de situatie iets beter. „De aardappelen raken afgehard. De lenticellen zijn dicht zodat ze elkaar niet meer aansteken. Bovendien zijn de nachten kouder geworden, waardoor het bewaarproces beter te sturen valt.” Sommige partijen worden naar zijn smaak te vroeg afgeschreven. „Spoelen kost veel geld. Als het even kan, is doordrogen een betere optie.”

Lang bewaarbare partijen zijn er niet veel. De aardappelen zijn kiemlustig en door het vele ventileren hebben ook de goede knollen nu al veel vocht verloren. Voze knollen en drukplekken liggen daarom op de loer.

Volgens Joossen gaan we het kortste seizoen ooit meemaken. „Het is niet te beschrijven hoe hard er op het ogenblik verwerkt wordt. Ik denk dat de aardappelen in april op zijn.”

Van Tilburg ziet het nog niet direct zo'n vaart lopen. „Net zo goed als we momenteel partijen naar voren halen, schuiven we ook partijen die er nog goed uitzien naar achteren. Dat neemt niet weg dat er dit jaar minder aardappelen zijn dan andere jaren.” Een lang bewaar seizoen zal het hoe dan ook niet worden.

'We halen heel wat contracten naar voren'